

Az asztalosmesterség jelene és jövője a mester,
a tanár és a tanítvány szemszögéből

„NEM AZ ISKOLÁNAK, HANEM AZ ÉLETNEK TANULUNK”

Teimel Alexandra

Az utóbbi időben lépten-nyomon fába botlottam. Na nem szó szerint, hanem átvitt, de nagyon jó értelemben. Eszembe jut a minap látott, „égigérő” vörösfenyő, vagy a hédervári tölgymatuzsálem és persze a nagy gonddal faragott asztal, aminél nap mint nap étkezem. Azon tűnődtem, vajon a nálam évtizedekkel fiatalabb generáció is meglátja a fában rejlő szépséget? Vajon szívesen bibelődik, hogy ebből a nagyszerű alapanyagból valami csodát alkosson? És ha igen, akkor kik segítik őket ebben, hogyan tudják elsajátítani az asztalosmesterség csínját-bínját, hogy aztán továbbadják nekik is a következő nemzedékeknek?

A Győri SZC Gábor László Építő- és Faipari Szakképző Iskolában az ideai tanévben, a három nappali tagozatos évfolyamon, két osztályban 60, a felnőttoktatásban két évfolyamon, egy-egy osztályban 16 fő tanulja az asztalosmesterséget. Az intézmény igazgatója, Árvai Zsolt szerint a szakma iránti érdeklődés az elmúlt tíz évben töretlen és bízik abban, hogy megfelelő számú jelentkező esetén, a következő tanévtől a faipari technikus képzés is el tud indulni. De vajon miként látja a szakma szépségeit, népszerűségét, nehézségeit egy végzős diák, egy tanár és egy asztalosmester? Beszélgetésünk során sok mindenre választ kaptam.

– *Mindjárt itt a vizsgaidőszak, motoszkál már benned egy csöppnyi izgalom? – kérdezem Sóki Kristóf végzős asztalos tanuló.*

– Hát nem – válaszolja a legnagyobb nyugalommal. Már mentesültem, méghozzá jelessel, mivel részt vettem a Szakma Kiváló Tanulója Versenyen és elsőként továbbjutottam a megyei írásbeli, elméleti

(szakmai matematika, géptan, szakrajz, anyagismeret) forduló után, a Budapesten megrendezett gyakorlati versenyre, ahol ugyancsak szép eredményt értem el. Még az április végén megrendezésre kerülő országos döntő hátra van, de az már csak hab a tortán – mondja mosolyogva a fiú, akinek sosem volt kérdés a továbbtanulás iránya. – Könnyű dolgom volt, mert szinte beleszülettem az asztalosműhelybe. Nagypám és apám is ezzel keresi a kenyerét, én meg örültem, hogy gyerekként ott lóghattam mellettük és boldog voltam, ha maradt egy kis fa, amiből ezt vagy azt lehetett barkácsolni. Engedték, hogy láb alatt legyek, én meg közben figyeltem és mielőtt a suliba jöttem, már tisztában voltam néhány dologgal. Persze aztán itt tanultam meg a szükséges elméletet ahhoz, hogy minden a gyakorlatban is úgy működjön, ahogy annak kell. Ugyan a vizsgák alól mentesültem, de természetesen a vizsgaremeket – állványszerkezetű, fiókos éjjeli-szekerény acryl betétes fedőlappal

– a dokumentációval együtt én is elkészítettem.

– Úgy-úgy – bólogat a mester, Giczi András faipari üzemmmérnök, gyakorlati oktató, aki csupán három éve oszlopos tagja az iskolának, de mint mondja, imádja, amit csinál.

– Életem alkonyán döntöttem úgy, hogy tanítani szeretnék, és egy percig sem bánom. Mindaddig, amíg akad olyan gyöngyszem, mint Kristóf, akiben az ember látja az ambíciót, a törekvést, addig érdemes csinálni. Szakmaszeretetet, elhivatottságot próbálunk átadni, és ha termékeny talajra talál, akkor szárba kél a mag. Mindig azt mondom, a mester csak egy csepp a tengerben. Együtt dolgozunk, én is megcsinálom a feladatokat, mert csak így vagyok hiteles. Igyekszünk magunkból is többet adni, az életből, nem csak a szakmából. Persze nehézségek vannak. Sok esetben a gyerekek nagyon hiányos elméleti tudással kerülnek a középiskolába, és amikor gondot jelent egy derékszögű háromszög megrajzolása, egy térbeli test máso-

”

Könnyű dolgom volt, mert szinte beleszülettem az asztalosműhelybe. Nagypám és apám is ezzel keresi a kenyerét, én meg örültem, hogy gyerekként ott lóghattam mellettük és boldog voltam, ha maradt egy kis fa, amiből ezt vagy azt lehetett barkácsolni.

Sóki Kristóf

lása, nem tudnak mérni, mértékegyiséget váltani, számolni, ott bizony baj van. Mm-ben kell mérni, tizedekben gondolkodni, mert a gépeket is csak úgy tudják megfelelően használni. A motiválatlan gyerekekkel nehéz továbblépni. De mindig az ösztönzés áll a büntetéssel szemben. Van, amikor célravezető, és a közvetlen kapcsolat hatására megnyílik egy tanuló és talán még teljesíteni és bizonyítani is akar, de amikor a külső gyakorlati helyszíneken is csak kárt okoz, akkor érthető a frusztráció minden oldalról.

– *Gondolom, akad emlékezetes példa a nebulók gyakorlati tevékenységeit illetően.*

– Hát hogyne, bőven – mondja András, aztán elmeséli, miként lett a 40x40 mm-es, kézi gyalulással széklábnak készült nyersanyagból foppiskáló, amit aztán a „leleményes” diák összeragasztott és már kész is volt a székláb... – Előfordul az ilyesmi, de mindig próbáljuk közösen orvosolni a dolgokat – fűzi hozzá mosolyogva. Az első tanévben az iskolai műhelyben együtt töltik a gyakorlatot a diákok, a második évtől mindez már külső helyszíneken, többnyire vállalkozóknál zajlik.

– Én személy szerint arra az időszakra gondolok a legszívesebben, amikor mindannyian együtt voltunk

”

Ha valaki olyan tradíciókkal érkezik, mint Kristóf, az nagy eséllyel a pályán marad, hiszen ott van előtte a példa és nem mellékesen egy jól felszerelt műhely, tehát minden adott az induláshoz.

– mondja Kristóf. – Tízen kezdtünk, most már csak nyolcan vagyunk. Mivel kevesen voltunk, mindenkire jutott elég idő, szerszám és azért poénkodtunk is eleget, de tanultunk és a munka folyamatosan haladt. Emlékszem, az egyik srácnak annyira tetszett az első évben elkészített, kulcstartós szekrénynél használt, kávaszerkezetű korpusz kifejezés, hogy a végén a kutyáját is korpusznak nevezte el.

Mesél, majd valószínűleg kérdő pillantásomnak köszönhetően, villámgyorsan elsorolja a két évvel azelőtti bútordarab elkészítésének menetét. Keresztmetszeti méretre megmunkált anyag, nyitott fecskéfarkú fogazás,

fűrészelés illesztő fűrészszel, fogak alapján rések kirajzolása, vésés, száraz összeillesztés, asztali marógépen hátfal lemezhez aljazás, belső lapok csiszolása, ragasztás PVaC ragasztóval, átlóellenőrzés, hogy derékszögű legyen a szekrénykáva. Aztán már el is érkezünk a keretszerkezetű betétes ajtóhoz. Én meg csak kapkodom a fejem, sok itt az ismeretlen. De Kristóf töretlen lelkesedéssel magyaráz, miközben bezsebeli nem csupán mestere, hanem tanára, Haász Attila faipari mérnök, tanár elismerő pillantásait is.

– *Ha az osztálytársaidra gondolsz, mindenkiben ott rejlik egy vérbeli asztalos?*

– Sajnos kevesen vagyunk, akik a sulit után is asztalosként szeretnék dolgozni. Szerintem ennek az egyik oka az, hogy csak muszájból jön, mert máshová nem vették fel. Aztán nehéz az elmélet és ettől sokaknak már az elején elmegy a kedve. A másik meg az, hogy ha kikerülnek vállalkozókhöz, az lenne a jó, ha bevonnák az embert mindenbe, akár a szerelésbe is, mert akkor látja, hogy amin dolgozott, annak mennyire örül a megrendelő – vélekedik Kristóf. – A helyzet az, hogy az anyagkiválasztástól a termék eladásáig minden fázissal tisztában kell lenni, és ha csak egy is kimarad, akkor már nem lesz valakiből jó vállalkozó – vallja

András, aki maga is hosszú évtizedeken keresztül egy 54 főt foglalkoztató vállalkozást vezetett. – A másik fontos kérdés: megvan-e a szükséges anyagi háttér egy önálló műhely kialakításához? Ha valaki olyan tradíciókkal érkezik, mint Kristóf, az nagy eséllyel a pályán marad, hiszen ott van előtte a példa és nem mellékesen egy jól felszerelt műhely, tehát minden adott az induláshoz. Ha hiányzik az anyagi háttér egy önálló műhelyhez, akkor szolgáltató asztalosként, kis gépigénnel is megtalálhatja a tanult, szakképzett ember a számítását. Az elmúlt évek során csökkent a lemorzsolódás, de még mindig a végzett diákok jelentős hányada elhagyja a pályát, vagy még a tanulmányi idő alatt vált.

A probléma az, hogy nincs elég rálátásuk a gyerekeknek a szakmára – fűzi hozzá Attila, aki közel két évtizede erősíti a tanári kart, és munkavédelmet, anyagismeretet, bútorigipari technológiát, szakrajtot tanít. – Nyílt nap keretében természetesen eljönnek, körbenéznek, de ez nagyon kevés. Sajnos sokszor az a nézet, hogy eljövünk, elleszünk, aztán elmegyünk... Pedig tudják a mottónkat, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. Nyilván az elméleti tárgyak szárazabbak, de próbálunk mindent gyakorlati példával is szemléltetni. A tárgyi feltételek itt adóttak, persze egy kis felújítás ráférne mindenre, de alapjában véve, akiben ott az ambíció, az itt mindent meg tud tanulni. A csoportbontás szintén lehetővé teszi, hogy kevés gyerekkel foglalkozzunk egyszerre, és ez nagyon jó. De az biztos, hogy a felnőtteknél, akik valójában hobbiként tanulják a szakmát, sokkal nagyobb népszerűségnek örvend az asztalosmesterség, mint a tizenéveseknél. Egyetértek kollégámmal abban, hogy a tanuló motiválatlanságába lehet a leginkább belefáradni. Lehet, hogy az ösztöndíjrendszer módosításával lehetne ezen kicsit változtatni – mondjuk, ha bizonyos idő elteltével teljesítményhez lenne kötve –, ez azonban csupán feltevés. De amikor a szakmai, írásbeli pótvizsgán segíteni szeretnék és odasúgom a kör területének képletét, mire a diák leírja az arbutút, majd mellé rajzol egy négyze-

tes és utána egy p-t, na, akkor azért elgondolkodom az „ígéretes” jövőn... De aztán a Kristóf-félékre gondolkodok, erőt merítek, hogy tovább csináljuk, dolgozzunk, hiszen szép a szakma, van benne lehetőség. Egy biztos, sok minden a tanulón múlik, akár itthon, akár külföldön keresi a későbbiekben a boldogulást.

– *Kristóf, ha adódna külföldi munkalehetőség, te vállalnád?*

– Én nem, mert megvan itthon minden, és sajnos nemigen megy az idegen nyelv. De sok társam igen. Pedig ők sem profik az angolt vagy a németet illetően, mégis a legtöbben Németországban dolgoznának szívesen. Arra gondolnak, hogy kevesebb munkával több pénzt keresnének, mint itthon. De én úgy gondolom, hogy egy tapasztalatlan,

kezdő asztalosnak, bárhova is megy, először bizonyítania kell, utána aztán nyilván megfizetik. Én egyelőre a megszokott környezetemben, az ismert eszközökkel, gépekkel szeretnék dolgozni. Kisvállalkozásban, és ami a legfontosabb, csakis tömör fával – a körte a kedvencem, mert nem vetemedik, nem reped, igazán „nyugodt”, olajozás után pedig nagyon szép –, mert a forgácslap nem az én világom. A CNC-technológia nem vonz, de tudom, muszáj lesz majd azzal is többet foglalkozni. Aztán az autószerelés is nagyon érdekel, ezt a szakmát is szeretném elsajátítani, ez a továbbtanulási tervem. Az élet meg majd úgyis eldönti, hogy asztalosként, autószerelőként vagy akár mindkét szakmával keresem a kenyerem. ■